

Filosofija ohppiiguin – Cealkinfriddjavuohta

William Kentridge, *Felix in Exile*. 1994. Filbma. 8.45 min. Oahpaheaddjibagadus

DÁIDAGA BIRRA

Kentridge sárggui gova *Felix in Exile* koalain ja pasteallain. Son bargá stuorra tevnnegiiguin, ja ráhkada animašuvnnaid go sihkku ja rievdata tevnnegiid. Dainna lágiin oaidná movt mitu doaibmá. Kentridge ráhkada poehtalaš muitlusa eksiila eallima birra, ja gárgideami birra báikkis gos lea hiegsvuohta ja veahkaválddálašvuohta. Su fádda lea mitu, massin, gullevašvuohta ja identitehta.

DÁIDDÁRA BIRRA

William Kentridge riegeáidii 1955:s Johannesburgas Máttá-Afrihkás, ja bajásšattai apartheid-ráđđenvuogi vuolde. Goappašat váhnemat leigga advokáhtat ja barggaiga apartheid-aktivisttaid ja -gillájedjiid vuoigatvuodaiguin. Ráidduin, mas leat ovcci oanehisfilmma, almmuha Kentridge guokte olbmo – Soho

Eckstein ja Felix Teitlebaum. Dat guovttos reflektereba dovdduid ja politihkalaš rahčamuša mat stuorát perspektiivvas ovddastit olu máttáafrihkálaččaid eallimiid, áigodagas ovdal go demokratiija sisafievrrereduvvui riikii. Dát máttá-afrihkálaš dáiddár lea eanemus dovddus stuorra, animerejuvvon latnjaráhkkanusaiguin.

GASKKUSTEAMI BIRRA

Mii geahččat filmma ovttas. Manjil juohká oahpaheaddji ohppiid guovtti jovkui. Buohkat čohkkájit rieggás, oahpaheaddji ii oasálastte ságastallamii, muhto lea áici. Nammalihput. Gaskkusteaddji ovdanbuktá filosofalaš ságastallama njuolggadusaid.

Ságastallan: Ságastallamis hupmet fáttáid birra mat gusket cealkinfriddjavuhtii. Go ovdanbuktá cealkámušaid dahje jearaldagaid ohppiide, de aktiviserejuvvojit sii ja fertejit guldalit

guhtet guimmiideaset, buktit oaiviliid ja ákkastit oaiviliiddiset. Dát bargu lea huksejvuvon filosofalaš ságastallamiid metodihkkii. Mii geavahit loggaárkkaid ja juohkehaš dahká oaivila ovtta čuoččuhussii.

Metaságastallan: Ságastallan mas gaskkusteadđi jearrá «Lea go oktavuoha digaštallamis mii mis lea leamaš, dáidagiin maid leat oaidnán?» ja «Mii lei din mielas váttis?» Oahppit ožžot jurddašanbottu, ja buohkat muitalit vástádusaset ja earát fas guldalit.

OVDABARGU

Oahppit sáhttet hupmat veahá dan birra movt oahppit ákkastit iežasaset oaiviliid ja čuoččuhusaid. Filosofijjas ii leat «lophi» dušše čuoččuhit, ferte álo ákkastit čuoččuhusa. Lea buorre hupmat veahá filosofija ja fáktá veala birra. Filosofalaš ságastallamiin ii olat fasihttavástádusa, muhto oahppit gávdnet dan buoremus vástádusa daiguin eavttuiguin mat sis leat ja dan áiggis mii sis lea.

Filosofalaš ságastallamiin lea proseassa iige vástádus mii lea deaŋalaš; dat sáhtta leat amas ohppiide. Fáktáid sáhtta gávdnat leksikonas, neahtas, girjjiin, ja go jearrá áššedovdiin, jna.

MANŊJILBARGU

Ságastallan luohkás: Hupmat olmmošvuoigatvuođaidda birra, ja hupmanfriddjavuođa, friddja dieduid ja friddja válggaid deaŋalašvuođa birra. Hupmat eará báikkiid birra gos cealkinfriddjavuohta váilu. Leat go cealkinfriddjavuođa rájít? Lea go álo riehta dadjat maid oaivildat (gudnerihkkun, duolbmut earáid)? Geahča liŋkkaid dás manŋjelis.

Filosofija geavaheapmi lea systemáhtalaš imaštallan. Strukturerejvuvon ságastallan veahkeha oasseváldiid guovdilastit, ja ángiruššá buohkaid. Ovttas jurddašeami bokte gávnnahtit juoidá mii lea duohta. Olbmot hupmet ovtta dingga birra hávális, jurddašit ovdal go hupmet, ja fertejit guldalit ja oaivildit juoidá dan birra maid earát lohket, ságastallat seamma áššiid birra, oaivildit ja árvvoštallat ja ákkastallat. Filosofalaš ságastallamis lea proseassa iige vástádus mii lea deaŋalaš.

Muitte jurddašanbottuid vai oahppit besset ráhkadit ja čállit ákkaid. Sii galget hupmat guhtet guimmiineaset (eaige oahpahedđjiin), guhtet guimmiideaset cealkámušaid vuođu. Olu lihku!

FÁKTÁT

Buvttadeaddji: Dáidaga, arkitektuvrra ja hábmema nášjonalámusea (Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design)

Ulbmiljoavku: Joatkkaskuvla

Gelbbolašvuođamihttomearit: Dárogieđa, historjá ja filosofija, servodatfága, visuála dáidda ja servodat, osku ja etihkka, riekteohppu ja iešgudetlágan válljenfágat

Bistin: 1 diimmu

Ohppidlohku: Gitta 30 oahppi gehččet video ovttas. Luohkká juhkkovuvvo dasto guovtti jovkui filosofalaš ságastallamii.

Čájáhuslatnja: Latnja gos sáhtta čájehit video. Oahppit čohkkájit láhttis. Joavkkut mannaba goabbat latnjjii.

Oktavuoha:

Camilla Frøland Sramek, e-boasta: camilla.sramek@nasjonalmuseet.no Tlf: 489 99 456 Anita Rebolledo, e-boasta: anita.rebolledo@nasjonalmuseet.no Tlf: 992 90 429

LIŊKKAT JA DIEHTOMATERIÁLA:

[William Kentridge hupmá iežas proseassa birra \(video, su. 3 min\):](https://m.youtube.com/watch?v=5_UphwAfjkh)
https://m.youtube.com/watch?v=5_UphwAfjkh

[Work in progress \(su. 2 min\):](https://m.youtube.com/watch?v=ja4Wk7g6sdE)

<https://m.youtube.com/watch?v=ja4Wk7g6sdE>

<https://m.youtube.com/watch?v=IEfUjg5viGk>

[Cealkinfriddjavuohta:](https://no.wikipedia.org/wiki/Ytringsfrihet) <https://no.wikipedia.org/wiki/Ytringsfrihet>

[Apartheid:](https://no.wikipedia.org/wiki/Apartheid) <https://no.wikipedia.org/wiki/Apartheid>

nasjonalmuseet.no

[f](https://facebook.com/nasjonalmuseet) [t](https://twitter.com/nasjonalmuseet) /nasjonalmuseet

NASJONALMUSEET